

שיר השירים (26)

זכרו את זמן גאולתכם ממצרים כאשר העליתי אתכם מעמק הבכא

והבאתי אתכם אל המדבר ושם קבלתם את התורה הקדושה ורוממתי אתכם ולקחתי אתכם להיות לי לעם קדוש, עם סגולה מכל העמים. וכל כך גדלה חיבתי אליכם עד שהקפתי אתכם בעמוד אש וענן שהיה נראית 'כתמרות עשן' העולה ומיתמר למרחקים, ואף בניתם לי משכן במדבר 'מקושרת מור ולבונה' הקטרתם לי שם את הקטורת המהולה במיני בשמים של מור ולבונה, אשר ריחם הטוב והמשובח היא יותר 'מכל אבקת רוכל' מכל מרקחת הבשמים שיש לרוכל, למוכר הבשמים.

הגדה של פסח "שירת דוד"

הגיבורים המרכינים על בתי הכנסיות והמדרשות

הנה מטתו של שלמה (ז.ג.)

חז"ל אומרים (מגילה כט.) על הפסוק "ואהי להם למקדש מעט" אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות. הם המקומות אשר ישכון כבוד ה' ושמו בגולה. והנה, אמר הגאון רבי משה מרדכי עפשטיין: אם נחפוץ לצייר מקום שגרים בו, נתארו בשם בית. אך כאשר נחפוץ לצייר מקום שנמצאים בו רק בלילה, נתארו בשם מיטה, כי במיטה נמצא האדם רק בלילה, ועל כן נקרא 'בית המקדש', כי שם היתה השראת השכינה וכבוד ה' בעת שהיה יום לישראל, אך אם נחפוץ לצייר מקום שכבוד ה' ושמו בעת לילה לישראל, כי חשך השמש בארובות ישראל, נקרא המקום בשם 'מיטת ה'". זה כוונת הפסוק "הנה מטתו של שלמה", מיטתו של המלך שהשלום שלו, אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות שהם מיטתו של הקב"ה, מקום השראת השכינה בעת שהוא לילה לישראל. ואל תתפלא איך יכלו לשאת אותה דרך הגלות הנורא והמר הזה, דרך מלא נחשים שרפים ועקרבים, ופריצי אדם הגרועים מחיות רעות, אל תתמה על כך, כי סביב המיטה ששים גיבורים, היינו שכל הגיבורים בטלים נגדם, כי ידוע שרבותינו תפסו בכל מקום את המספר שישים שהוא בטל בערכו, כמו 'אש דידן אחד משישים לגהינם', והם מגבורי ישראל, הם הגיבורים ואנשי השם אשר יכלו לשאת מיטתו של שלמה, דהיינו: בתי כנסיות ובתי מדרשות, ולהגין עליהם מפני החצים והבליסטראות והשפעת הקלגסים, כי גדולה גבורתם ברוח ה', ועל ידי זה יכלו לעמוד בעזרת השם.

ספר "כמוצא שלל רב" שיר השירים

האם היה זמן שבו מלך שלמה בירושלים בלבד?
הנה מטתו של שלמה ששים גברים סביב לה מגברי ישראל (ז.ג.)

אקומה נא ואסוכבה בעיר בשוקים וברחבות אבקשה את שאהבה נפשי בקשתיו ולא מצאתיו (ג. ב)

אומרת כנסת ישראל, השתדלתי לעשות כל מה שביכולתי להתקרב אל ה' אלוקי ולחלות פניו. אולי יבוא ויושיעני מן הגלות המרה. ואף אז בקשתיו ולא מצאתיו, כי הסתיר פניו ממני מפני כובד זדוני. ויש להבין, וכי באמת הקב"ה אינו אוהב את עמו ישראל חלילה? אלא ממשיכה כנסת ישראל לאמור אומנם נכון שקמתי והסתובבתי בשווקים וברחובות לבקש את דודי ולהתקרב אליו. אולם כנראה שלא יגעתיני די הצורך. לכן מעתה חובה מוטלת עלי לטרוח יותר ויותר כדי להשיג את קרבת ה'. וכמו שאמרו חז"ל (מגילה ו:): יגעת ולא מצאת אל תאמין, פירושו אל תאמין שישגעת די הצורך, כי אם תוסיף יגיעה בתורה ותרבה בטרחה בקיום המצוות, אזי מובטח לך שתמצא את שאהבה נפשך. כמו שנאמר (דברים ד. כט): ובקשתם משם את ה' אלוקיך ומצאת, כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך, מתי תבקש את ה' ותמצאנו? רק אם תדרשנו בכל לבבך ובל נפשך.

הגדה של פסח "שירת דוד"

מצאוני השומרים הסבכים בעיר את שאהבה נפשי ראיתם (ג. א)

אומרת כנסת ישראל, בעודי משתדלת בכוחות עצמי לחפש ולדרוש את ה', והדבר לא עלה בידי ולצערי עדיין ניצבת הנני בפרשת דרכים, נבוכה ואיני יודעת מהי הדרך הנכונה שבה אבחר כדי להגיע אל ה' ולהתקרב אליו. והנה לפתע "מצאוני השומרים הסבכים בעיר", פגשתי בדרכי את "השומרים", אלו הצדיקים והקדושים שבדור, השומרים על גחלת התורה שלא תכבה. ממשיכה כנסת ישראל ואומרת: פניתי אליהם ושאלתי, האם "את שאהבה נפשי ראיתם", האם תוכלו לכוון אותי בדרך הנכונה, האם תוכלו ללמדני מהי הדרך הנכונה, שידבק בה האדם ועל ידה הוא יזכה להתקרב אל אלוקיו ולראות את זיו שכינתו? שהרי כך אמרו חז"ל (שמות רבה ג. י): כל הנוטל עצה מן הזקנים לעולם אינו נכשל. על כן פונה כנסת ישראל אל זקני הדור ומנהיגי האומה ומבקשת מהם עזרה שהם יהיו מורי דרכה בימי גלותה, ויעניקו לה הכוונה אל הדרך הנכונה.

הגדה של פסח "שירת דוד"

מי זאת עלה מן המדבר פתימרות עשן מקשרת מור ולבונה מפל אבקת רוכל (ג. ו)
"מי זאת", סופי תיבות "תי" העולה בגימטריא "קדוש", "זאת" מרמז לתורה הקדושה כמו שנאמר (דברים דק מ"ד) "וזאת התורה אשר שם משה" אומר הקב"ה לישראל,

הלכה: גדר מצות החזקת התורה

כתב השו"ע (יו"ד ס' רמ"ו א') יספיק לאחרים הלומדים, כתב הפסקים ותשובות (אות י'): דע שמצות החזקת לומדי תורה הוא מצות עשה גמורה, וכמו שכתב הרמב"ם (הל' דעות פ"ו ה"ב) שהוא בכלל מצות 'ובו תדבק' שנצטוונו בו להדבק בחכמים ותלמידיהם, ולתומכם ולהחזיק בידם. וכן הוא בכלל מצות צדקה, והיא המובחרת והמעולה שבצדקות, ולכן יש להעדיף להחזיק לומדי תורה מלתת לשאר עניים. הכלל הוא שבכל אופן שיתרבה על ידו לימוד התורה בכמות או באיכות, הוא בכלל החזקת התורה.

פסקים ותשובות יו"ד

פתגם: כשאדם מרמה את עצמו, הוא המפסיד ואין בכלל מנצחים.

ספר "שמחלה"

חקירה: שוטה

מעשהו אינו מעשה כלל, או שהוא מעשה, ורק לא יכול לפעול קניין (קובץ הערות כט-א: אינו מעשה)
ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: לא על צדקותינו

המגיד מדובנה היה מפרש: לא על צדקותינו אנחנו מפילים. על הכל אדם מתפלל לפני ריבונו של עולם, רק לא על צדקות.

ספר "חד וחלק" חלק ד' (דף קנח)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, חיים בן סוזן סולטנה, סשה שלום בן דבורה רחל, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלוה, פייגא אולגה בת ברנה, אברהם בן רחמונא רינה בת פיבי, נחום בן שמחה, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, גלדיס קמונה בת רחל. זרע של קיימא לחניאל בן מלכה ורות אוריליה שמחה בת מרים. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה

במדרש (ילקוט שמוני שיר השירים, רמז תקפ) נאמר על שלמה המלך: שלש ירירות ירד. בתחילה 'משלי שלמה בן דוד מלך ישראל', חזר להיות מלך בירושלים: 'אני קהלת מלך על ישראל בירושלים', חזר להיות מלך על ביתו: 'הנה מטתו של שלמה וכו'. דברי המדרש תמוהים לכאורה, כי אמנם מצאנו שהיה מלך והדיוט, אולם אין זכר לא בנ"ך ולא בדברי חז"ל שהיה זמן כלשהו בימי שלמה, שבו נכבשה שאר ארץ ישראל פרט לירושלים על ידי נכרים, או שמרדו בו ישראל פרט לאנשי ירושלים, ואם כן, מתי היה שלמה מלך על ירושלים לבדה? אלא יש לבאר את דברי הילקוט על פי חילוקו הנודע של הגר"א (משלי כו. כז) בן 'מלוכה' לבן 'ממשלה', שממשלה היא בכח ושלא ברצון העם ואילו מלוכה היא ברצון העם, וזה הביאור של הפסוק "כי לה' המלוכה ומושל בגויים", שבישראל הקב"ה הוא מלך כי זהו ברצון ישראל, אך לגבי הגויים זו ממשלה, שלא מרצונם, אך לעתיד לבוא "והיה ה' למלך על כל הארץ". ואף כאן יש לפרש, שמה שאמרו שלמה חזר להיות מלך בירושלים, הכוונה שאמנם מלך על כל ישראל, אך כבר לא היתה מלכותו ברצון העם, פרט לאנשי ירושלים שאצלם היתה מלכותו לרצונם, ונמצא שהיה מלך על ירושלים לבדה, ואילו בשאר ארץ ישראל היתה מלכותו בגדר ממשלה בלבד.

ספר "כמוצא שלל רב" שיר השירים

הנה מטתו של שלמה ששים גברים סביב לה מגברי ישראֵל (ג. ז.)

ודבר נפלא הביאו רבותינו במדרש רבה: תני עד שלא יחטא אדם נותנין לו אימה ויראה והבריות מתפחדים ממנו, כיון שהוא חוטא נתנין עליו אימה ויראה ומתפחד הוא מאחרים וכו'. עד שלא חטא שלמה היה רודה בשרים ושרות, הדא הוא דכתיב (קהלת ב) "עשית לי שרים ושרות זכרים משוררים ונקבות משוררות, וכו'". כיון שחטא מינה לו שישים גבורים מגבורי ישראל והעמידן לשמור את מטתו, הדא הוא דכתיב "הנה מטתו וכו' כולם אחוזי חרב" שהיה מפחד מן הרוחות. לכל אדם יש יראת ה' על פניו, כך מדרך בריתו של האדם נברא הוא אדם כשר וישר וכפי שהעיד שלמה המלך בספר קהלת (כ.ט) "אשר עשה האלוקים את האדם ישר והמה בקשו חשבונות", אך במעשיו יכול הוא לתקן ולטפס עד לפסגות גבוהות, לשלוט על שרים ושרות, למלוך על העולם כולו, או ח"ו לרדת עד באר שחת. ואכן כמה שיעלה האדם גבוה יותר, כן כאשר ירד מטה, תגבר עליו מידת הדין. כי הנה שלמה המלך כאשר חטא לא די לו שלא היתה יראה ממנו ולא פחדו ממנו הבריות, עוד היה צריך שישים גיבורים סביב למיטתו מפחד הרוחות. כי ככל שיכולותיו של האדם גבוהות יותר כך נדרש הוא ליותר שימת לב וליותר מאמץ.

הגדה של פסח "שירת דוד"

